GAZETA LWOWSKA

We Srodę Nro. 32. 17. Marca 1824.

Wiadomości kraiowe.

— *Z Wiednia d. 26. Lutego.* —

Dyrekcyia uprzywileiowanego Austryiackiego Banku Narodowego z wykupionych przez nią papierowych pieniędzy spaliła w Piątek d. 5go Marca r. b. o 9tey godzinie z rana w domu do palenia wyznaczonym na stoku dziesięć milionów ZR. w przytomności C. K. Kommissarza tudzież C. K. Stanu, kredytu i centralney nadworney Izby rachunkowey.

Wiadomości zagraniczne.

Ameryka Hiszpańska.

W Izbie Deputowanych Zjednoczonych Stanów Ameryki północney zrobił P. Webster d. 24go Stycznia następuiący wniosek:

»Wydatki na wysłanie do Grecyi Ajenta albo Kommissarza Stanów Zjednoczonych, maią być oznaczone prawem w przypadku, ieżeliby Prezydent zamiar ten osądził za przyzwoity.

Brazyliia i Portugaliia.

Londyńskie i Paryzkie Gazety wspominaią od dni kilku o nowey Konstytucyi, którą Cesarz Brazyliyski ogłosił po rozwiązaniu na d. 17tym Grudnia tamteyszego Kongressu. Doniesienia o treści tey Konstytucyi są wszelako tak sobie przeciwne, że wolemy raczey oczekiwać potwierdzenia.

Gazeta Genewska (*Gazetta di Geneva*) umieściła odebraną w listach z Lizbony z d. 5go Lutego wiadomość nadeszłą przez Gibraltar, że Xiążę Następca Tronu Don Pedro po rozwiązaniu Kongressu obwołał panowanie swoiego Oyca.

Hiszpaniia.

Gazeta Madrycka, (pisze Gwiazda z d. 27go Lutego) umieściła kilkanaście wyroków Królewskich, któremi systemat podatkowy przywrócono do stanu z roku 1817. (We względzie cła uczyniono to iuż pierwey, a Biskayskie prowincyie zyskały dawne swoie przywileie przeniesieniem linii cłowey z granicy nad Ebro.) Wyroki te zawieraią wiele postanowień traktuiących o przedmiotach poiedynczych i uchwałę, na mocy którey każdéy gminie z osobna wolno iest (ieżeli za nadto podatkami mniema się być obciążoną) żądać rektyfikacyi swoich summ podatkowych, albo katastru.

Wielka Brytaniia i Irlandyia.

Na posiedzeniu Izby Niższey d. 18go Lutego zrobił Lord Nugent dawno iuż zapowiedziany wniosek o ostatniey Hiszpańskiey woynie, przyczem obwinił mocno postępowanie Ministrów i Angielskiego Posła w Hiszpanii Acourta. Żądał nareście, ażeby całe listowanie Acourta z Ministeryium, Izbie przełożonym zostało. »Dopominałbym się nawet« powiedział »iednego nader interessuiącego aktu urzędowego, gdybym wiedział z pewnością, że oddany był Ministrowi Spraw Zagranicznych. Wspomniony akt urzędowy iest formalnem zaskarżeniem Acourta podaném przez Admirała Jabata konstytucyynego Posła w Anglii. Lord Nugent kończąc wniosek usprawiedliwiał przed Izbą swóy zapał, z którym się może za daleko zapędził.

Minister Canning odezwał się: »Na niektóre twierdzenia szlachetnego Lorda odpowiem w krotkości. Gdy Acourt opuścił Sewillę postępowaniem iego kierowały wyższe rozkazy i osobista roztropność. W rozkazach tych przewidziane były wszystkie przypadki wyiąwszy złożenie Króla z Tronu. Acourt opuszczaiąc Sewillę oświadczył, że uda się na mieysce iak naybliższey koło Kadyxu leżące i oddalił się przeto do San Lucar, a potém do Gibraltaru. Pisał z tamtąd, że gotów iest pospieszyć do Kadyxu, ieżli przytomność iego potrzebną będzie dla bezpieczeństwa Króla. Lecz nie waham się oświadczyć, że ia i koledzy moi nie sądziliśmy za rzecz przyzwoitą Posła Króla Angielskiego posełać do blokowanego miasta. A zatem nie Acourt, ale my winni iesteśmy usprawiedliwić się z tego zarzutu.«

Członek Parlamentu Sturges Bourne powstał także na wniosek Lorda Nugent. Uczynił uwagę, że oczywiste połączenie się z Konstytucyionistami Hiszpanii zmusiłoby może by-

)(

ło Rząd Angielski do wystawienia woyska Angielskiego na los walczenia pod takimi mężami iak Abisbal, Morillo i Ballesteros. Poseł Angielski Acourt był uwierzytelniony u Króla Hiszpańskiego, przeto musiał się oddalić, gdy Król przez swoich poddanych wyzuty był z tey godności. Przeciwnie z wyżey powiedzianego wyprowadza wniosek, ażeby Izba oświadczyła, iż uznaie korzyści, iakie kray odniósł ze scisłey neutralności przyiętey w ostatniey woynie od Rządu Angielskiego i doskonale zachowywaney. — Wniosek ten przyięty został 171 głosami przeciw 30, a wniosek Lorda Nugent odrzucono.

Po raz pierwszy odczytano bill, na mocy którego Izba Skarbowa ma być upoważnioną do wydania na potrzeby roku bieżącego pieniędzy papierowych w ilości 15 milionów funtów szterlingów.

Następuiące są niektóre nowe szczegóły wypadków poprzedzaiących kroki nieprzyiacielskie zaszłe między Angliią i Algierem, wyięte z Gazety wychodzącey w Cornwallis:

Dnia 19go Lutego wieczorem zawinął z Gibraltaru do Falmouth bryg woienny Kamelion będący pod dowództwem Kapitana Burtona i przywiózł Rządowi depesze, które zawiezione zostały do Londynu przez Porucznika Church z fregaty Astrea, ponieważ bryg odbywał kwarantannę. Wspomniony bryg woienny wyprawiony był z taynemi rozkazami z Portsmouth, pod Gibraltarem złączył się z fregatą Najada pod dowództwem Kapitana Spencer i okręty te razem popłynęły do Algeru, dokąd obadway Kapitanowie przybywszy d. 24. Stycznia upominali się u Deja o wydanie kilku uwięzionych Chrześcian. Dey nie chciał dopóty przypuścić Kapitana Spencera na prywatną naradę, dopóki nie namyśli się stanąć przed nim bez szpady; był to warunek na który ten waleczny Officer nie zezwolił. Kapitan Spencer zrobił przeto na piśmie swoie przełożenie, i aż do 31go Stycznia zostawił Dejowi czas do namysłu; tymczasem Angielskiego Konsula z rodziną i kupców Angielskich zabrał na pokład fregaty. Gdy czas oznaczony przeminął a Dey nie dał żadney pomyślney odpowiedzi, rozwinęły żagle oba woienne okręty i o trzeciey godzinie po południu zdybały się w obliczu miasta z Algierską korwetą o 18 działach i maiącą 1000 ludzi załogi, a która płynęła do zatoki. Nakazano iey, ażeby się wstrzymała, ale ponieważ Kapitan Algierski nie chciał słuchać tego rozkazu, zaczęto do korwety dawać ognia, na który odpowiedziała. Kamelion zahaczył ią i opanował po świetney potyczce. Znaleziono na iey pokładzie 17 poymanych Hiszpanów i wraz z Kapitanem korwety zaprowadzono na pokład brygu. Kapitan Spencer kazał tę zdobycz zapędzić na brzegi, ponieważ w tak złym znaydowała się stanie że zabraną być nie mogła. Na pokładzie Kameliona raniono kilku ludzi, lecz nie wiadome są nam dotąd bliższe szczegóły tey potyczki. Dnia 1go Lutego odłączyła się Najada od brygu i popłynęła do Malty. Kameleon udał się do Gibraltaru, a z tamtąd d. 6go Lutego odpłynął do Anglii.

Gazeta dworska z d. 21go wieczorem umieściła w samey istocie urzędową wiadomość, głoszoną z rana, że między Angielską marynarką i Algierczykami iuż zaszły nieprzyiacielskie kroki.

Minister woyny Lord Palmerstone żądał d. 21go Lutego w Izbie Niższey stósownie do innych przełożeń Summy 103464 funt. szterl. na opędzenie kosztów urządzenia 6ciu nowych pułków i pomnożenia o 200 ludzi każdego z trzech batalionów Weteranów. Minister wyraził się następuiącemi słowy:

»Tego małego pomnożenia siły zbroyney (w ogóle nie więcey iak o 4560 ludzi) nie czyniémy dla żadney obawy, że może pokóy w Europie, albo wewnątrz kraiu przerwany będzie. Stanie się to tylko dla bezpieczeństwa Zachodnio-Indyyskich osad, o których krytycznem położeniu nie potrzeba uwiadamić Izby. Ażeby iednak nie sądzono, że poźniey zechcemy może ieszcze powiększyć woysko nasze, sam czynię wniosek, ażeby na rok bieżący liczba woyska składała się z 73341 liniowych żołnierzy i z 3354 Weteranów.«

Na zarzuty PP. Hume i Hobhouse dowiódł Minister woyny, że Rząd zatrzymał tylko tę ilość woyska, która do publiczney służby niezbędnie była potrzebną, a przełożenie P. Hume, by o 10,000 zmnieyszyć woysko odrzucone zostało 102 głosami przeciw 10ciu.

Zezwolono na Summę potrzebną dla marynarki.

Król dawał w Windsor d. 20go Lutego biesiadę, na którą był także zaproszony Poseł Francuzki Xiążę Polignac.

Na Przelądku dobrey nadziei zakazano wszelkich handlowych związków z Kaframi. Gubernator Lord Sommerset nakazał 500 ludzi zaciągnąć z pomiędzy osadników, w wieku od 16tu do 60ciu. Atoli środek ten tyle znalazł oporu, iż go zaniechać musiano.

Podług powieści Kapitana Angielskiego kupieckiego okrętu the Picton, który d. 14go

wypłynąwszy z Malty zarzucił kotwicę w Messynie, Algierczykowie do dnia iego odiazdu zabrali więcey iak dwadzieścia statków pod Angielskiemi banderami, które nieuwiadomione o krokach nieprzyiacielskich zaszłych między Algierem i Anglią bez obrony okrętów woiennych pływały po morzu tamteyszem. Wszystkie Angielskie kupieckie okręty odebrały teraz napomnienie, by gromadziły się do portów la Valetta (w Malcie) i Marsala (w Sycylii) i brały z sobą eskorty.

Francyia.

Gazety Paryzkie wymieniły Kandydatów, których oba stronnictwa podały do wyboru ośmiu wyborczym Kollegiom Paryża, maiącym zacząć wybory d. 25. Lutego. Kandydatami roialistów są następuiący: Lebrun, Burmistrz 4téy części; Saulot-Baguenault, bankier; Outrequin, bankier; Acloque, kupiec; Hericart de Thury, Dyrektor Budownictwa w Paryżu; Laponouze, bankier; Cochin, Burmistrz 12téy części; i Leroy, były ajent wexlowy. Kandydatami liberalistów są następuiący: Foy, Lafitte, Kaźmierz Perrier, Benjamin Constant, Benjamin Delessert, Alexander Dellaborde, Salleron i Ternaux starszy; wszyscy dawnieysi Deputowani.

W obu Departamentach: Wyższego i Niższego Renu, skończyły się wybory w Kollegiach obwodowych. Oprócz iednego obrano Deputowanymi samych roialistycznych Kandydatów; to iest: w Departamencie Wyższego Renu obrano: PP. Haas, Marchangy (sławnego głównego Adwokata), d'Authesa i Jancowitza; w Departamencie Niższego Renu: PP. Renouarda, de Wangen, Duperreux i Humana. Z tych tylko ostatni należy do lewéy strony. Jak wiadomo, w obu tych Departamentach miewali liberaliści wiele wpływu, a ich Deputacyie składały się po naywiększéy części z Członków Oppozycyi. Po takim wypadku ani wątpić nie można, że w całéy Francyi wypadną wybory podług życzenia Rządu.

Dziennik Rozpraw w liście pewnego poborcy dochodów z papierów publicznych, pisanym do Redaktora téyże Gazety, umieścił uwagi nad proiektem tylekrotnie w obmowie będącym, zniżenia dochodów z 5 na 3 lub 4 procentu od kapitału będącego żrzódłem tychże dochodów. Krok taki zdaie mu się wtenczas dopiero do uskutecznienia, gdy dochody podskoczą na 115 lub 120 procentu, albo iescze wyżéy. Przy obrachowaniu korzyści podtenczas się okazuiących, wzięte będzie pod rozwagę nawet względnie pożyczek prywatnych zmnieyszenie dochodów rocznie opłacać się maiących, a to o 30 do 42 milionów, równie, iak w ogólności wynikłe ztąd zniżenie stopy procentowéy.

»Pred dziesięcią nie spełna laty (czyni uwagę iedna Gazeta Paryzka) niczém więcey nie była giełda, iak tylko mieyscem zgromadzeń kupieckich, którzy od 2giey do 4téy godziny po południu schodzili się w ciemny zakąt *Palais Royalu* i umawawiali się o wymianę lub sprzedaż swoich papierów. Zaledwo między tem zgromadzeniem postrzegano w bliskości wexlowych ajentów małe grono, zwane »kulissą«, składaiące się z osób, handluiących publicznemi papierami. Nikt wtedy wielkiey wartości nie zakładał w podobnych spekulacyiach, radzono się iedynie kursu, ón bowiém, iak utrzymywano, był wymiarem polityki. Na tém więc tylko ograniczało się dawniéy umieiętność giełdy we względzie papierów Skarbowych. Ale późniéy zmieniły się okoliczności. Potrzeby Rządu wymagały pożyczek, a im więcéy pożyczano z powodu mnogiéy konkurrencyi dochodów, tym wyżéy wznosił się kurs papierów. Pożyczki zupełnie przekształciły giełdę. Wkrótce kulissa napełniona była ludźmi wszelkiego stanu; szlachcic mniemał, że nie popełni żadnego błędu, gdy poważy się kupić wexel iaki; Jenerał nie wahał się stanąć koło swoiego perukarza, który dawał mu mały wexel w kursie na dzień następny o 1/2 do 4téy godziny. Wszystkie stany mięszały się razem i odtąd giełda zaięta iest przez różne klassy. Jedynie szczęście udziela tam na chwilę nieiakich pieniężnych korzyści, ale ponieważ iest ślepe, każdy więc mniema, że obracaiące się koło szczęścia i iego niegdyś wzniesie, ieżeli nie zniszczy do szczętu. Nieustannie mnożące się dochody pomnożyły także ogromną ilość graczów. Mieysce ajenta wexlowego nie wartuiące dawniey, iak 25,000 frank:, czyni teraz 700,000 frank:; tak wielkie iest ubieganie się o monopolium zapadania na tę powszechną modną chorobę.«

Jedno mieysce w Pamiętnikach rewolucyi Francuzkiéy (*Mémorial de la revolution française*) zawiera następuiące szczegóły:

»Od r. 1789 do r. 1814 było we Francyi ośm Konstytucyi nadaiących rozmaitą formę Rządowi, te poprawiano, obalano, a nakoniec puszczano całkiem w niepamięć; w tymże samym przeciągu czasu wydano blisko trzydzieści tysięcy ustaw; za 7 milliardów 565 millionów assygnatów, zahipotekowanych na niskiey sprze-

dazy dóbr Narodowych, które oszacowano na 3 milliardy 325 millionów. W rewolucyi straciła ludzkość 8 millionów 526,476 członków, z których 2 mill. 266,719 padło ofiarą pod Narodową Konwencyią, a 5 mill. 500,000 pod Bonapartem.«

Z naywiększą gorliwością staraią się teraz we Francyi o upowszechnienie lnu Nowey Zelandyi, który tak co do długości, iak i co do mocy przewyższa w dwóynasób len zwyczayny. Na ostatniém wystawieniu płodów kraiowego przemysłu widziano robione z tego materyiału naymocnieysze liny okrętowe i naycieńsze korónki.

Niemcy.

Dnia 23. Lutego zagaiony został w Wiesbaden Seym Xięstwa Nassauskiego.

Daniia.

Król Jmć wydał pod d. 6tym Lutego dwa rozporządzenia, które są bardzo pomyślne dla Duńskich właścicieli dóbr ziemskich. W skutku pierwszego wszelkie kraiowe podatki (przez które rozumi się podatki Królewskie ciężące na dobrach ziemskich w Danii), które dotąd srebrem wypłacane były, od d. 1. Stycznia 1824 w téyże samey ilości papierami płacone będą, przez co podatek kraiowy o 20 pCtu. pomnieyszone został. Podług drugiego rozporządzenia wolno iest płacącym podatki dawać zboże w wartości podatkowéy. Co się tycze podatków, które od d. 1. Lipca 1822 do końca 1823 powinny były być płacone, a które dotąd zaległy, pozwolono, ażeby wypłacone były w cztérech po sobie następuiących kwartałach zacząwszy od Styczniowego kwartału r. 1825.

Rossyia.

W przeciągu upłynionego Listopada wprowadzono do portu Rygi obcych towarów za 1,956,532 rubli; przeciwnie Rossyyskich artykułów handlowych wywieziono za granicę za 4,382,995 rubli. — W tymże samym czasie wprowadzono do cłowego urzędu w Taganrogu z Azyi mnieyszéy, Konstantynopola, Odessy i z wysp Archipelagu obcych towarów za 439,650 rubli, między któremi samego wina Greckiego było za 206,307 rubli.

Kraie Barbaryyskie.

Dziennik Rzymski z d. 21. Lutego umieścił następuiące wiadomości datowane z Civitavecchia pod d. 18. wsp. m.: »Kapitan Sardyński Giambattista Schiaffino, przybyły z Malty, donosi, że kilku Włochów mieszkaiących w Algierze, będąc prześladowanymi od Turków, schroniło się do domu Angielskiego Konzula. Dey kazał siepaczom swoim otoczyć gmach Konzulatury i zabrał przemocą będących tam Włochów. Konzulowi upominaiącemu się o nich osobiście pluto w twarz i hańbiono wyrażaiąc się groźnie i po nieprzyiacielsku. Słychać, że cztérem zę wspomnionych Włochów ucięto głowy. Konzul Angielski wraz z rodziną swoią udał się na pokład fregaty stoiącey w porcie. Ta wypłynąwszy zaledwo zdybała się z Algierskim okrętem i wezwała go do zwinięcia żagli. Okręt nie słuchaiąc tego płynął daley, lecz oddalony o wystrzał pistoletowy od fregaty dał do niéy ognia, uszkodził ią mocno, a że 40 było w niey zabitych lub ranionych. Fregata zwróciwszy się zatopiła okręt Algierski. Uratowano tylko 9ciu Hiszpanów będących w niewoli na pokładzie okrętu Algierskiego i Kapitana iego. Fregata popłynęła do Malty dla doniesienia o zaszłych wypadkach, a zostawiwszy wspomnionych Hiszpanów, by odbyli kwarantannę, sama śpieszno udała się do Anglii. Łatwo zatém stać się może, że Berberyczycy odbiorą od Anglii drogą pamiętną naukę, iak zawartych dotrzymywać traktatów.«

»Inne urzędowe wiadomości (pisze tenże Dziennik daléy) donoszą, że ponieważ Dey Algierski przestąpił po kilkokrótnie traktaty zawarte z Angliią w r. 1816, woienne okręty Króla Jmci Angielskiego stoiące na morzu tamtayszém były w otwartéy nieprzyiaźni z Algierskiemi, że Angielski Konzul w Algierze, P. O'Donnel, opuścił to miasto i z rodziną swoią udał się na pokład Angielskiey fregaty Najada, i odpłynął z Kapitanem Spencer, wreście, że Admirał Neale zamyślał z całą pod iego rozkazami będącą siłą morską udać się z Malty do Algieru. Inne wiarygodne chociaż nie urzędowe wiadomości zapewniaią, że Najada wzięła iuż iednę korwetą Algierską.«

(Do tego Numeru Gazety iest Rozmaitości Numer XI. dołączony.)

Redakcyia Józefa Bensy; Druk J. J. Pillera.